

LAUSUNTO
8.6.2020

Ampumaharrastusfoorumi
www.ampumaharrastusfoorumi.fi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Asia: E 63/2020 vp EU; kemikaalit; Reach-asetuksen liitteen XVII mukainen lyijyhauleja koskeva rajoitus.

Viite: Lausuntopyyntö 3.6.2020; E 63/2020 vp/MmV / kirjallinen lausuntopyyntö /lyijyhaudit

Lausunnon antaja:
FT Lotta Jaakkola
Suomen ampumaurheiluliitto
Ympäristö- ja olosuhdepääallikkö
Ampumaharrastusfoorumin Ympäristöasiantuntijajäsen

LAUSUNTO KOSKIEN: EU; Kemikaalit; REACH-asetuksen liitteen XVII mukainen lyijyhaulien kosteikkokäyttöä koskeva rajoitusehdotus

Ampumaharrastusfoorumi on tutustunut STM:n perusmuistioon STM2020-00130 ja kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausunnon jättämiseen.

Ampumaharrastusfoorumi kannattaa Suomen kantaa vastustaa komission esitystä.

Komission esityksen epäkohdat

Nykyisellään esitys lyijyhaulien käytön kieltämisestä Ramsar¹-sopimuksen mukaisille kosteikoilla REACH-asetuksen mukaan ei perustu objektiiviseen riskianalyysiin eikä ole tehokkain keino minimoida ympäristö- ja terveysvaaroja ja -riskejä. Näin ollen esitys on ristiriitainen REACH-asetuksen tavoitteiden kanssa ja sisältää useita epäkohtia.

Vaikeasti määriteltävä ja tarkoitukseen sopimaton kosteikkomääritelmä

Ramsar-sopimuksen mukaisen kosteikkomääritelmän käyttäminen on todettu useassa yhteydessä sopimattomaksi ja vaikeasti määriteltäväksi. Suomessa ongelmana olisi mm. vallitseva metsätaloudellinen kasvupaikkaluokitus, jonka perusteella kasvupaikka on suo, mikäli kivennäismaata peittävä orgaaninen

¹ Vesilintujen elinympäristönä kansainvälisesti merkittäviä vesiperäisiä maita koskeva yleissopimus (SopS 3/1976).

kerros on turvetta tai jos kasvillisuudesta yli 75 % on suokasvillisuutta. Turvekerrokselta ei edellytetä vähimmäispaksuutta ja tällöin ojitetutkin suot luokitellaan soiksi jopa vielä silloinkin, kun niiden kuivatussukcesso on edennyt turvekangasvaiheeseen (Hökka ym. 2002²). Lyijyn ympäristövaikutuksia arvioitaessa on kuitenkin merkittävä ero sillä, onko kyseessä kasvupaikka, joka on veden peitossa tai vedellä kyllästetty siinä määrin toistuvasti ja pitkäkestoisesti, että sillä tulevat toimeen vain kasvit ja muut organismit, jotka ovat sopeutuneet niukkahappisiin ja vedellä kyllästettyihin olosuhteisiin vai metsämaaksi luokiteltava ja metsätaloudellisesti määritelty suo, joka kuivatussukcesson vaikutuksesta muistuttaa enemmän kivennäismaata. Maaperässä olevan orgaanisen aineksen kuten humuksen, karikkeen ja turpeen on todettu sitovan lyijyä erittäin tehokkaasti vielä sitä paremmin mitä paksumpi orgaanisen aineksen kerros on (EPA 2005)³.

Ampumaradat

Nykyisellään esitys rajoittaisi lyijyhaulien käyttöä merkittävästi myös ampumaradoilla. Ramsar-sopimuksen mukainen kosteikkomääritelmä yhdistettynä suojavyöhykkeeseen koskisi esimerkiksi Suomen kaltaisessa maassa valtaosaa ampumaradoista, vaikka rajoitukselle ei ole terveyden- tai ympäristönsuojelullisia perusteita.

Ampumaradalla tarkoitetaan sisällä olevaa tilaa tai ulkona olevaa aluetta, joka on ampuma-aseella maaliin ampumista varten (ampumaratalaki 763/2015, 3 §). Ampumaradalla voi olla yksi tai useita yhdestä tai useammasta ampumapaikasta koostuvia lajiratoja, esimerkiksi pistooliammuntarata, kivääriammuntarata ja haulikkorata. Rata-alueeseen voi kuulua varsinaisten ratojen lisäksi muuta aluetta tai tilaa, jossa on esimerkiksi suojarakenteita. Ampumarataan saattaa liittyä sen ulkopuolisia alueita, esimerkiksi suoja-alueita tai pysäköintialueita. Ampumaradalla on tyypillisesti ampumapaikalla katos, lava tai muu vastaava rakenne. Lisäksi siellä on yleensä taulurakenteet, suojarakenteita ja ympäristönsuojeluun tarvittavia rakenteita (Herranen ym. 2017⁴). Ympäristöministeriön määritelmän (Suomen ympäristö 2012⁵) mukaan ampumapaikat, välialue, maalialueet, vallit, alueet johon ammunna syntyvät jätteet, haulit ja kiekot kertyvät on ratarakennetta ei maaperää. Tämä on huomioitava mm. annettaessa määräyksiä maaperän pilaantumisen estämisestä, rakenteiden käytöstä ja huollosta sekä toiminnan päättymiseen liittyvistä toimista. Suomessa noin 670 ulkona sijaitsevaa ampumarataa pois lukien puolustusvoimien ampumaradat ja tuhansien tutkimusten perusteella tiedetään, että ampumatoinnasta peräisin olevat metallit rajoittuvat ampumaradan ratarakenteisiin eikä maaperän pilaantumista ole tapahtunut.

Ampumaradat kuuluvat ympäristönsuojelulain mukaan ympäristöluvanvaraisiin toimintoihin. Parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) käsite on hyvin keskeisessä asemassa arvioitaessa ympäristönsuojelun vaatimustasoa ympäristönsuojelulain mukaisessa lupamenettelyssä ja "Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT), Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta" -oppaalla (Kajander & Parri 2014⁶) on voitu entisestään parantaa ympäristönsuojelun tasoa, kehittää ampumaratojen ympäristönsuojelun kustannustehokkuutta, yhtenäistää ympäristölupien vaatimustasoa, luoda parempia edellytyksiä tapauskohtaisten olosuhteiden huomioimiselle sekä vähentää turhia tai virheellisiä investointeja. Ampumaratojen ympäristönsuojelutoimenpiteiden hyödyn arviointi perustuu oletukselle että hyötyä voidaan pitää minimitasolla riittävänä kun valitun ratkaisun avulla hyväksyttävää päästö- tai enimmäisriskitasoa ei ylitetä eli toiminnasta ei aiheudu pitkälläkään tähtäimellä terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta muun tärkeän pohjaveden käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella eikä eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasisusta naapureille.

² Hökkä, H., Kaunisto, S., Korhonen, K. T., Päivänen, J., Reinikainen, A., & Tomppo, E. 2002. Suomen suometsät 1951–1994.

³ United States Environmental Protection Agency. 2005. Best Management practices for lead at outdoor shooting ranges. EPA-902-BOI-001, United States Environmental Protection Agency.

⁴ Herranen, N., Attila, M., Pyy, O., & Tuomainen, J. (2017). Ampumaratojen luvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksista. Ympäristöministeriön raportteja 10/2017.

⁵ Ampy-työryhmä 2012. Ampumaratojen Ympäristölupa. Opas toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille. Suomen ympäristö 23/2012.

⁶ Kajander, S., & Parri, A. (2014). Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT)–Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta. Suomen ympäristö 4/2014.

LAUSUNTO
8.6.2020

Ympäristölupamenettely on luonteeltaan laaja, ennakollinen hyväksymismenettely, jossa toiminnan aiheuttamat mahdolliset riskit arvioidaan perusteellisesti ja laaditaan tarvittaessa suojaussuunnitelmat. Ampumaratojen metallipäästöjä voidaan vähentää, estää tai hallita lukuisin erilaisin keinoin, jolloin riski maaperän, pinta- tai pohjaveden pilaantumiselle on minimoitu. Huoli lyijyn kulkeutumisesta vesilintuihin ja riistaeläimiin on aiheellinen, mutta ampumaratolosuhteissa kulkeutumisriski eläimistöön on merkityksetön ja voidaan tarvittaessa lisätä osaksi ampumaratojen ympäristövaikutusten arviointia. Näin ollen ampumaratoja koskevat lyijyrajotukset ovat tarpeettomia eikä niille ole ympäristön- tai terveydensuojellisia perusteita.

Sosio-ekonomiset vaikutukset arvioitua suurempia

Ampumaharrastusfoorumin mukaan viittaus tutkimukseen metsästäjien keskimääräisestä rahankäytöstä vuodelta 2016 (Luonnonvarakeskus 2017) ei ole oleellinen käsittelyssä olevan rajoitusesityksen kannalta, koska tutkimus kattaa niin suur- kuin pienriistametsästäjät. REACH-komitean esitys rajoittaa lyijyhaulien käyttöä Ramsar-sopimuksen mukaisilla kosteikoilla koskee haulikolla metsästystä, jolle luonteenomaista on suurriistametsästäjiä huomattavasti suuremmat harjoittelumäärät. Vuosittaiset laukausmäärät vaihtelevat sadoista kymmeniin tuhansiin per metsästäjä. Näin ollen pelkästään eettiseen metsästyksen oleellisesti kuuluvaa ampumarjoitteluun kuluu vuodessa reilusta sadasta eurosta useisiin tuhansiin euroihin. Ampumaharrastusfoorumin näkemyksen mukaan nykyisen kaltaisen rajoitusesityksen todelliset sosio-ekonomiset vaikutukset olisivat merkittävästi esitettyjä suurempia.

Yhteenveto

Ampumaradat on jätettävä perusteettomina rajoitusehdotuksen ulkopuolelle. Ympäristölupajärjestelmä ja ampumaratojen parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteet ympäristönsuojelussa takaavat sen, että ampumaratatoiminnan aiheuttamia mahdollisia ympäristöriskejä kontrolloidaan ja seurataan jo nykyisellään huomattavasti laajemmin, tehokkaammin ja joustavammin kuin yksittäisen aineen kieltämisellä. Ympäristölupajärjestelmä mahdollistaa kohdennetun riskinarvioinnin, jolloin toiminnasta mahdollisesti aiheutuvia riskejä voidaan jo nykyisellään hallita tehokkaammin. Mikäli hyväksytty riskitaso on ylittynyt, ympäristöluvista on jo nykyisellään rajoitettu lyijyhaulien käyttöä yksittäisillä ampumaradoilla. Lyijyhaulien käyttökielto ja ympäristölupakäytäntö muodostaisivat yhdessä tarpeettomia päällekkäisiä hallinnollisia käytäntöjä.

Puheenjohtaja Jussi Partanen
Ampumaharrastusfoorumi

FT, ympäristöpäällikkö Lotta Jaakkola
Suomen Ampumaurheiluliitto